

“Brawo, maestro!” / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Türkmen dili

написано kitapcy | 24 января, 2025

“Brawo, maestro!” / hekaýa «BRAWO, MAESTRO!»

1981-nji ýyl. Moskwa Olimpiýadasyndan bir ýyl geçen hem bolsa, Olimpiýadanyň tumary—“Mişkanyň” ulyly-kiçili, dürli sport lybasynadyk heýkeljikleri, ýadygärlik sowgat satylýan dükanlarynyň aýnalaryndan ýylgyryp seredip durlar. Köp gatly jaýlaryň böwürlerine çekilen we depelerine berkidilip goýulan mahabatnamalary heniz aýyrmandyrlar.

Her sapar Moskwa gelende Arbaty görüp ýetişmeýänine gynanyp, iş sapary bilen Moskwa gelen Durdymyrat myhmanhanada ýerleşip, “ertire çenli, iş saparymyň başlamagyna çenli wagtym barka, indi bir Arbaty aýlanyp göreýin” diýip, metrodan çykyp, Köne Arbatyň binalaryny synlap barşyna, gapdalyndan ýöräp geçip barýan erkek bilen aýalyň erkegi ony synlap säginjek ýaly etdide, ýoluny dowam etdirdi. Ol barýan jübütler dört-bäs ädim ädip, saklandylar. Nätanyş erkek türkmen dilinde:

—Eý gardaş, hany bir minut aýak çeksene! —diýip, gygyrdy.

Durdymyrat yzyndan gelýän türkmen diliindäki sese biygtyýar öwrüldi. Elini bykynyna urup, ýylgyryp duran deşli adamyny tanyşlarynyň birine meňzetjek bolup, hakydasyny “dörüp” başlany hem şoldy welin, deşli adam ýene-de türkmen dilinde:

—Näm-ow, ne salam bar, ne helik?!? Özüňden ulylara salam bermänem unutdyňmy ýa?!

—Oh-how! Gylyç senmi bu!?! —diýip, Durdymyart, ylgaşlap baryp, deşli adamy garsa gujaklaýar.—Sen nire, bu ýerleri bu ýerleri nire?!

—Muňa sered-ä! A, sen bizň şäherimizde näme işläp ýörsüň?!? Ahyry tutuldyň dälmi!? Meň gulagyma çalarak ilýärdi Moskwa gelip-gidýäniň. Sen köne dostlaryň üstüne atanak çeken-ä dälsiň-dä?! —diýip, aýalyna rusçalap ýüzlenýär—Ezizim tanyş bol, bu meň köne dostum hem gullukdaşym, Durdymyrat. Biz üç ýyl harby gämide bileje gulluk etdik.

—Iki ýarym ýyl. Gämä barmankak, alty aý harby okuň merkezinde

tälim öwrendik-diýip, Durdymyrat düzediş girizýär.

—Hawa, sen takyklamana ökd-ä. Durdymyrat tanyş bol, bu gelnejeň, Tamara. Tamara Wasiýewna.

Durdymyrat dostonunyň aýalyna baş egip:

—Tanyşanyma örän şat!

Tamara Wasilýewna-da başyny egip, ýanýoldaşynyň dosty bilen tanyşanyna örän şatdygyny, Gylyjyň oňa dosty barada köp gürrüň berenini we bu gün myhman bolmagyny haýış edýär. Gylyç dostonunyň egnini ykjamlap gysyp durşuna:

—Agşama näme meýilleşdiren bolsaň hemmesini bozýan, hiç hili bahanaň kabul edemok. Entek men saňa Moskwa gelip, assyrynlık bilen gaçyp gidýäniň ýene ýatladaryn.

—Ohow, Gylyç jan men seniň Moskwa göçüp geleniň eşitdim, ýöne ýasaýan mekanyň bilýän däldirin!

—Atamyrat, Begenç näme”?! Şolar-a her gezek gelenlerinde meni görmän gidenoklar. Bärik gaýtmankaň soraýmaly ekeniň-dä! Tapyşasyň gelýän däldir. Onsoňam meň hatlarymyň bukjasynda yazyl-ga, ýasaýan ýerimiň salgysy.

—Gyssagarada bukjalaň birini çemodana oklamak ýatdan çykypdyr... Bagışla dostum, günükär...

—Günükär, günükär... Entegem bu gün tötänden duşuşaýdyg-ow, saňa galsa...Näme diýsene şepe, biz saňa agşam sagat on sekiz nol-nolda “Praga” restoranynda garaşýas. Ýanyňda ýoldaşyň bar bolsa, ony hem alyp gel!

—Ýok dost, meň ýeke özüm. Ýone oturylyşykmy, ýa dabaramy?

—Gadyrdanym, men seni çagyryan. Dostlarym, işdeş ýoldaşlarym bilen tanyşdyrarbyn. Şu gezek syapaýsaň, ömür gepleşmen.

—“Bolýar” diýdim-ä, how...Gyzjagazlaryňam ulalyp gidendirler. Maňa iberen suratyňda biri on, beýlekisi sekiz ýaşynda diýyädiň.

—Aý, ondan bări on ýyl geçd-ä. Meň perizatlarymy baraňda görersiň!

Durdymyrat Arbaty aýlanyp, myhmanhanasyna gelip, biraz ymyzganyp, oýananda, sagat öylän dört bolupdyr. Ol hasyr-husur geýinip, öýden getiren waharmanlarynyň birini torba salyp, ýüzugra bir desse bügül alyp, restorana girende, bosagada duran äpet sagadyň uly dili alta çäryék minudyň galanyny

görkezip durdy.

Restoranyň bosagynda hazır bolup duran Gylç, aýaly bilen gelýän myhmanlaryň öňünden çykýarlar. Gylç Durdymyrady gujakalap garşy aldy. Durdymyrat hem çemenli we gawunly ellerini gerip dostuny gujaklady. Tamara çemen üçin minnetdarlygyny bildirip:

—Muny derrewjik güldana salyp geleýin-diýip, ýoneljek bolanda, gawundan gözünden aýyrman duran Gylç, aýalyna:

—Keýwany, birje sekunt aýak çek-le! Soňra Durdymyrada: —Gawun bizemi?

—Hawa-la, dagy kime bolsun!

—Aý, şun-a oňaryapsyň-aý! Sag bol, minnetdar! —diýip, Gylç torly torba salynan gawuny aýalynyň eline tutdyryp, —Ynha, sýurpriz! Aşpeze tabşyr, dilimlesin. Goý, hemmeler datsynlar! —diýdi.

Köne dostlar gol tutuşyp, restoranyň töründe, on-on baş adam ýerleşer ýaly, bir-birlerine sepeşdirilen, dabara üçin niyetlenen uzyn stola tarap ýoneldiler. Stoluň daşynda elemtas bolup haýdaşyp ýoren ofisiantlar iň soňky etmeli işlerini-ulyly-kiçili, dürli reňkli we reňksiz çüýşeleri rejeläp goýuşdyrdylar-da, toý saçagynyň taýyndygyny Gylja habar berdiler.

Durdymyrat daş-toweregine göz aýlap:

—Gyzlaň geldimi?

—Hawa, hazır-diýip, zalyň burçuna bakyp gygyrdy:—Maýa, Aýna! Melemtıl, tolkun-tolkun, uzyn saçlary gerdenlerine düşüp duran, bir-birinden owadan gyzlar kakalarynyň gaşynda durdylar. Topuklaryna ýetip duran, gülgüne reňkli täzeje köýnekli gyzlaryny synlap durşuna Gylç ýylgyryp:

—Ynha, bu meniň keýijegim, bu bolsa-owlajygym. Tanyş boluň gyzlar, bu meniň söwer dostum hem gullukdaşym, Durdymyrat dädeňiz.

Gyzlar öz atlaryny tutup, salamlaşmak üçin ellerini Durdymyrada uzatdylar. Durdymyrat olar bilen görüşip, goltuk jübisinden çykaryp, hersine plitka şokalad berýär. Gyzlar ikisi iki ýerden:

—Sag boluň, minnetdar!

—Sag boluň, minnetdar! —diýisýärler. Gyzlaryň biri: —Kakam hem bizi henizem çaga hasaplaýar: günde-günaşa şokolad getirip berýär.

—Entegem gurjak getirmesini goýdy-diýip, tüýs ýürekden gulyär, onuň gulkisini dogany alyp göterýär. Gylyç hem gyzlarynyň gulkisine goşulýar.

—Gyzlaň türkmençe bilýärmى? —diýip, Durdymyrat dostuna türkmençe ýüzlenýär.

Gyzlaryň biri daşary ýurtlylaryň türkmençe gepleýiş şiwesinde:

—Men turkmençe bilýorun. Men Sizin bilen tany:ş boldum, oren şat!

Ikinji gyz:

—Men oren şat! Siz kyz bar? Neçe?

Durdymyrat gyzlaryň türkmençe gepleýislerine ýylgyryp durşuna, iki oglunuň we bir gyzynyň bardygyny aýdýar.

Gyzlar Gulyjyň her gapdalyna baryp, onuň ýaňagyndan ogşaýarlar-da:

—Папочка, поздравляю!—diýisýärler.

Durdymyrat aňk-taňk bolup, soragly nazaryny dostuna öwürýär:

—Нämäň baýramçlygy?!

—Şu gün ýeňneň bilen durmuş guranomyza ýigrimi ýyl.

—0 nä, aýadaňogam-la?!

—Aý, bu bir ullakan hadysa däl-de, onda-da ýatlap geçäýeli diýisdik.

Tamara gawun dilimleri rejelenip goýulan ullakan mejimäni stoluň ortarasynدا goýup:

—Ynha, bu bolsa torta derek.

Gyzlar ikisi iki ýerden närazy äheňde ejelerine:

—Почему?

—Где “Птичье молоко”? Торта не будет, что ли?!

Tamara gyzlaryny köşeşedirýär:

—Tort hem bolar. Ýone siz gawun diýlen miwäni entek dadyp göreňzok, oňa dagy bir agzyňz degäýse, ne tort, ne-de buzgaýmak islärsiňiz. Muny Durdymyrat Türkmenistandan getiripdir.

Gylyç dostuny stoluň başynda oturdyp, myhmanlary garşylamaga giden badyna, Durdymyradyň gözü oturgyçlaryň birinde dikligine

goýulan, daşy gara gaýış bilen örtülen dutar gutysyna gözü düşdi. "Bagşy hem çagyran ýaly-la" diýip, pikirlendi.

Myhmanlar ýanlary bilen getiren sowgatlaryny gowşuranlaryndan soň, Gylyç hemmeleri bir-birleri bilen tanyşdyryp, dostlarynyň birine dabara beýemcilik etmegi tabşyrdy.

Myhmanlar her kim öz gezeginde "ýaşlara" ýagşy dilegler arzuw etdiler. Kelleler gowy gyzyşansoň, olar özara gürrüne ýatdylar. Gylyç dostuny gujaklap:

—Gadyrdanym, geleniň örän gowy boldy. Görüşmänimize ýigrimi ýyl, how! Indi bir arasynda didarlaşyp duraly, ýitmäli. Sen meni serhoşdyr diýip düşünäýme. Meň wagtal-wagtal içim gysyp, Watany my göresim gelýänini bir bilsediň! Indi üç ýyldyr ejemjany görmänième. Men zämet rugsadyna çyksam, ýeňñeňi işinden goýberenoklar, onuň rugsadynada bolsa, men işli. İkimizem tomsuň jöwzasyna çydamzok, şeýdip bir sebäp bolup gidip bilmän galýas. Obadan biri geläýse, doganymy gören ýaly bolýan. Moskwa gezelenje gelen syýahatçylar bilen sagatlap gepleşýän, olardan ýurduma salam gönderýän. Ykbaldyr-da. Ýok, durmuşdan nalamok-la... Meň bar keselim—aýraçylyk... —diýip, assyrynlık bilen gözýaşyny süpürýär.

Restoranyň bir burçundaky orkestriň aýmançasyna bagşy-sazandalar gelip saz gurallaryny gurnap, konserte taýynlyk görüp başlaýarlar. Durdymyrat dostuna:

—Başsam çagyrdyňmy?

—Hawwa.

—Kim?

Gylyç döşünü gaýşardan bolup:

—Akgaňlar çalor.

—Hany sen gitara çalaňokmydyň, nä? Dutary haçan öwrenip ýörsüň? —diýip, geň galan Durdymyrat, dostunyň üstüne sorag baryny ýagdyrýar.

—Aý dostum, ugruna ýykylsaň, durmuş hemme zady öwredýän ekeni. Diňlälimi?—diýip, gyzlarynyň birine yüzlenýär. —Bar gyzym, meň dutary my getir! Ýekesireýän wagtlam, şu meniň ýalňyz derdimi paýlaşýancy—diýip, dutarynyň kirişlerini şelpeläp düzüwini barlayáar.

Tamara onuň ýeňinden ýapyşyp:

—Клыч, только не кричи пожалуйста! Очень прошу, тихонько, не громко, ведь в ресторане много людей, они тоже как мы—пришли отдохнуть.

—Otur ejesi, özüm gowy bilyän!

Dutaryň sesine ýakynrakda oturanlar kellelerini bir öwüren ýaly etdiler-de, ýene aňyrlaryna bakyp oturdylar. Gylyç saýhally, aýdyma başlady:

Gökden uçan bölek durna, bölek durna,

Biziň iller ýerindemi?

Biri müňine baş durna

Biziň iller ýerindemi?

Durdymyrat dostunyň göz okarasynyň ýaşdan dolandygyny onuň basyny aşak sallanyndan duýdy. Bagşy syr bildirmejek bolup, aýdymyny ýüzüni galдырман soňlady:

Görogly aýdar öwündigim, öwündigim,

Teblede Gyrat mündigim,

Arka berip daýandygym,

Goja daglar ýerindemi?

“Arka berip söyendigim, Soňdagы ýerindemi?” —diýende, Gylyjyň stolunyň gapdalynadan geçip barýan, çypar pyýada rusçalap:

—Одна палка два струна, поет моя страна —diýip, geçiberjek bolanda, Gylyç ýerinden tarsa turup, oňa:

—Эй братан, подожди!

Çypar pyýada säginip, göwresini ýarym aýlaw edip, Gylyja tarap öwrüryär. Gylyç oňa hetjikläp:

— “Одна палка три струна, опёт твоя страна” —diýende, çypar seňrigini ýygyp, başyny ýaýkar, yzyna seretmän gidýär.

Tamara howsala düşüp:

—Не связывайся с придурками! На, лучше, закусывай! —diýip, gawunyň bir dilimini adamsynyň agzynyň golaýyna eltýär. Gylyç aýalynyň elini sowup, ýerinden turýar-da, orkestre tarap ugraýar. Ol sazandalar bilen bir zatlar hakynda gürleşip bolansoň, ýolbaşçysynyň jübisine pul gysdyryp, yzyna dolanýar. Ýerine geçen badyna orkestriň ýolbaşçysy:

—Для дорогого гостя из солнечного Туркменистана, Дурдымурада исполняется песня “Акджа кепдери”!

Restoranyň bagşylary aýdymyny soňlamankalar, Gylyç olaryň ýakynyna eli dutarly baryp, el çarpyp, aýdymy bilelikde dynýarlar. Soň ýene-de ol sazandalara bir zatlar düşündirýär. Olar başlaryny atyşyp: “Да, да, Мурад Садыкова и Шамамеда хорошо знаем. “Туни деря” говоришь? Без проблем. Только напомни нам мелодию!” Gylyç dutarynda “Tüni derýaň” sazynyň başyny çalýar. Sazandalar “Düşündik” diýýän ýaly başlaryny atýarlar.

Sazandalar “Tüni derýaň” şol döwürde meşhur bolan “rok” äheňinde çalyp başlaýarlar. Gylyç eline mikrofony alyp:

“Alty aýlyk ýoldan gelip, ýol aşyp,

Tüni derýa, senden Garybym ötdümi?” –diýip, ýiti, arassa tenor sesi bilen aýdyma başlaýar. Haçanda ol aşaky perdä düşmeli bolanda, uludan dem alyp, iň soňky sesi bilen: “A-a-aý” diýip gygyranda sazandalaryň sesgüýçlendirijisiniň içinden ses sandyrap, jygyrdaýar.

Gylyç mikrofony agzyndan uzagrakda saklap, gaýtadan “A-a-aý” diýip gygyryp başlanda, restorandakylaryň ählisiniň ýüzi orkestre tarap öwrülýär. Gylyjyň “Aý” sesi uçup barýan bürgüdiň hereketini gaýtalaýan ýaly, peselip, beýgelip, pelpelläp, emgenmän dereleriň, daglaryň üstünden uçup gidip otyr, uçup gidip otyr-hiç säginenok. Nahar daşap ýören ofisiantlar orta ýolda saklanyp, bagşyny synlaýarlar, orkestrden daşrakda oturanlaryň bilesigelijileri ýerlerinden turup, üýtgeşik başa seretmek üçin oňa ýakynlaşýarlar. Deprekçi taýajyklaryny ýokary galdyryp doňup galýar, solo-gitaraçyň akkordlary kesilýär, diňe bas-gitaraň güňleç, ýumşak sesi dört perdäň üstünde gezmeläp, Gylyjyň sesine ýardam berýär. Diňläp duranlar: “Невероятно！”, “Это чудо！”, “Он сейчас задохнется” diýişýärler. Ahyry, Gylyç uzaga çeken “aý-aýynyň” güýjiniň pessaýlanyny duýup, ýene uludan dem alyp: Meniň ýarym gitdi Halap-Şirwana, –diýip, gygyranda, dartgynly ýagdaýyň sowulanyna düşünen tomaşacylaryň arasyndan: “Brawo, Brawissimo!” diýilýän sesler bilen aýdymyň: “Ygtykat etmedi ähti-peýmana” diýen setirleri billen utgaşyp gidýär.

Aýdym tamamlananda, tomaşyçylar ör turup, esli wagtlap, el çarpışyp duran ýerlerinden: “Brawo, Brawissimo！”, “На бис,

маэстро!" diýiþip gygyrýarlar. Gylyç tomaþaçylara baş egip, ýerine geçip oturýar.

Aradan iki ýyl geçensoň, Durdymyrat oglunu öýerende, Gylyç toýa maşgalasy bilen geldi. Durdymyrat dostuna "Tüni derýany aýdyp ber" diýip, kän ýalbardy. Gylyç kes-kelläm:

—Dostum, başga haýsy aýdymy aýt diýseň aýdaýyn welin, "Tüni derýa" diýme.

—Hä, näme üçin?

—0 gün men saňa duşanyma juda begendim. Satlygyma bäs gelip bilmän, joşmaga beýle dursun, gaýnapdyryny. Indi şolar ýaly ylham bolarmy-bolmazmy...

—Bu gün nä, şatlygymza sogan dograýan barmy?

—Dostum, men hem seniň şatlygyňa şu gün bile begenýän. Ýöne, şol gün meň näçe asyrlar öçmän saýrap gelýän dutarymyň çetine degjek boldylar. Meň eziz halkym hakda, Watanyň hakda kinaýaly, henek, ýomak görnüşli, tapawudy ýok, ýa ýaňzydyp aýtsalar, men şobada ot bolup tutasýan. Kämahallar dagy gyzyl ýumruga giräýmeli pursatlarım bolýar. Şol gün şatlygym bilen gazabym bile garyşdy. Şeýle bir güýç-kuwwat geldi, hamala edil goltugymdan göterilen ýaly, orkestriň ýanyna nähili baranyň ýadyma düşenok. Öye gelenimizde gelnejeň, gyzlarym, meniň "Tüni derýany" aýdyşyma ýokary baha berip, hünär saýlanyşykda meniň ýalňyşanymy bellediler.

sýurpriz (rusça)—garaşylmadyk sowgat.

Папочка, поздравляю!—Кака jan gutlaýaryn!

Почему? (rusça)—Näme üçin?

Где "Птичье молоко"? Торта не будет, что ли?! (rusça)—Hany "Guş süýdi"? Näme, tort bolmazmy indi?

Клыч, только не кричи пожалуйста! Очень прошу, тихонько, не громко, ведь в ресторане много людей, они тоже как мы—пришли отдохнуть (rusça)—Gylyç, ýöne, gygyrmasana! Haýyş edýän, gaty däl ýuwaşjadan. Restoana gelen köp, olar hem biz ýaly, dynç almana gelendirler.

"Одна палка два струна, поет моя страна" (rusça)—Bu ýerde

manysy: Bir taýak hem goşa tar, meniň watan aýdym aýdýar.

Эй братан, подожди! (rusça)–Eý gardaş, aýak çek!

“Одна палка три струна, опёт твоя страна” (rusça)–Bu ýerde

manysy: Bir taýaga dakyp üç tar, Seniň ýurduň zorlaýar.

Не связывайся с придурками! На, лучше, закусывай!
(rusça)–Samsyklar bilen deň bolma! Gowusy, me iý!

Для дорогого гостя из солнечного Туркменистана, Дурдымурада исполняется песня “Акджа кепдери”! (rusça)–Güneşli Türkmenistandan gelen gadyrly myhmanyymz, Durdymyrat üçin “Akja kepderi” diýen aýdymy ýerine ýetirýärис!.

“Да, да, Мурад Садыкова и Шамамеда хорошо знаем. “Туни деря” говоришь? Без проблем. Только напомни нам мелодию!” (rusça)–Hawa, hawa, Myrat Sadykow bilen Şamämmedi gowy tanaýas. “Tüni derýa” diýdiňmi? Hiç bir meselesiz. Yöne, bize heňini ýatlat!

“Невероятно！”, “Это чудо！”, “Он сейчас задохнется” (rusça)–“Akyla sygjak zat däl！”, “Bu örän täsin！”, “Häzir ol demiger”

“Brawo, Brawissimo!” (ital.)–“Ajaýyp, örän Ajaýyp!”

“На бис, маэстро！” (rusça)–Maestro, ýene gaýtala!

Kakajan Balkanow.

2021 ýyl Hekaýalar